

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího

Autor práce: Anna Vostruhová
Název práce: Autorství beletrie v sociologické perspektivě
Autor posudku: Mgr. Jakub Mlynář, Ph.D.
Návrh klasifikace práce: velmi dobře

Základní charakteristika práce.

Bakalářská práce je orientována teoreticky a spadá do oblasti sociologie literatury. Ačkoliv jde o odvětví sociologie, které lze označit jako tradiční, úvodní kapitola práce je věnována obecnějšímu uvedení do různých podob sociologického zájmu o literaturu s důrazem na beletrii. V další kapitole se autorka věnuje samotnému autorství beletrie jakožto „sociologické kategorii“ a problematice oddělování autora od díla samotného. Hlavním těžištěm práce je kapitola „Obhajoba (ne)zájmu o autora jako jedince z masa a kostí“, kde je pojednáno o třech významných a sociologicky relevantních příspěvcích k tématu: u R. Barthesa, M. Foucaulta a P. Bourdieu. Autorka usiluje o komparaci jednotlivých přístupů v kontextu dřívějšího myšlení. Dochází k závěru, že zájem o autorství beletrie v sociologii je legitimní, avšak podmíněný odklonem od „kultu autora“ a přesunutím „pozornosti k významu v díle“ (str. 41).

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Záměr a cíl práce je formulován jasně. Cílem je odpovědět na otázku, jak bylo autorství v moderní společnosti postupně vnímáno a k jaké změně v tomto ohledu došlo ve 2. pol. 20. století (str. 7). Takto formulovaný cíl práce je dozajista dosti široký a ambiciózní. Autorka k jeho naplnění přistoupila zaměřením na proměnu v sociologickém či spíše „sociologicky informovaném“ myšlení 20. století: sleduje posun od autorství beletrie jako ústředního „klíče“ k interpretaci významu k autorství jako dimenzi, která není pro interpretaci beletristického textu rozhodující. V rámci této epistemologické proměny se zaměřila na její tři nositele, které spojuje kulturní i dobový kontext a jejich úvahy lze chápat jako vzájemně provázané.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Postup řešení je založen na rešerši literatury, komparaci a syntéze založené na rozboru děl vybraných autorů. Odpovídá zaměření bakalářské práce a její prvotní konceptualizaci jako práce čistě teoretické, přehledové a syntetické.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Text nemá empirickou část. Jednotlivé teoretické kapitoly jsou jako celek konzistentní a vhodně propojené (viz následující bod).

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Struktura práce je přehledná a logicky uspořádaná. Je zřejmé, že vychází z předchozí rešerše tématu a následné rozvahy. Autorka práce dle svých vlastních slov hodlala čtenáře postupně provést „od obecného sociologického uvažování o literatuře k sociologickému pojetí autora“ (str. 7). Argumentace je srozumitelná, vzhledem k mezioborové orientaci bakalářské práce je pochopitelné a vítané, že autorka na různých místech (opakovaně) usiluje o zdůraznění sociologické relevance svého tématu. Předkládá také průběžná shrnutí a rekapitulace, které čtenáři usnadňují orientaci v textu.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Autorka prokázala vhléd do širší problematiky sociologie literatury i do specifické pozice autora beletrie v myšlení vybraných tří autorů. Téma má bezesporu širší souvislosti a kontext (odhlédnuto je např. od ostatních uměleckých oborů – hudby, výtvarného umění –, i dalších odvětví literární produkce, kde je problematika autorství rovněž dost aktuální), je však pochopitelné, že na ploše bakalářské práce bylo nutno tyto širší souvislosti redukovat. Zpracování je samostatné a originální, přinejmenším v kontextu sociologie; v rámci jiných vědeckých disciplín, typicky literární vědy, je zájem o problematiku autora a autorství přítomen často a běžně, což práce rovněž reflektuje. Redukce na poststrukturalisticky orientované autory nutně vede k určitému zploštění tématu.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Práce nemá empirickou část.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Naplnění cílů práce, tak jak byly v textu stanoveny, lze považovat za úspěšné. Je škoda, že v závěru není jasněji vysvětleno, proč by se dnešní socioložky a sociologové mohli (či měli) tématu autorství beletrie věnovat – tedy co konkrétně může zájem o autorství beletrie vypovědět o společnosti, ve které žijeme. Otázkou také zůstává, zda a jak by bylo možno teoretické závěry práce uplatnit v empirickém sociologickém zkoumání.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Z formálního hlediska naplňuje posuzovaná práce veškerá nezbytná kritéria odborného textu.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Práce vhodným způsobem využívá domácí (původní i překladovou) i zahraniční (cizojazyčnou) odbornou literaturu. Převažují přitom starší zdroje (viz níže „Další poznámky“).

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Práce splňuje běžné požadavky kladené na jazykovou, stylistickou a grafickou úroveň. Typografická úprava je v některých ohledech nejednotná (např. velikost okrajů, odsazení odstavců). Pokud jde o stylistiku, některé formulace jsou poněkud zkratkovité, což může komplikovat jejich interpretaci: kupříkladu první věta Závěru – „V této bakalářské práci bylo cílem obhájit autorství beletrie v sociologii“ – může budít dojem, že by autory beletrie měli být sami sociologové a socioložky, a přesnější by asi bylo hovořit o „obhajobě zájmu o autorství“, spíše než o „obhajobě autorství“.

Další poznámky

Práce podává obraz sociologie (a) literatury, který v podstatě odráží situaci v 70. a 80. letech 20. století, tedy obraz už poměrně letitý. V práci chybí alespoň náznak reflexe soudobého společenského a technologického vývoje – jakým změnám (pokud vůbec nějakým) podléhá autorství v posledních dvou až třech desetiletích? Jaký vliv mají na sociologické koncepce i společenský koncept autorství moderní komunikační technologie? Nejsou konkrétní autoři beletrie díky sociálním sítím a dalším komunikačním nástrojům naopak vlivnější než dříve? Některé z těchto záležitostí by šlo podkrýt prostřednictvím empirického výzkumu, který samozřejmě nebyl cílem přítomné bakalářské práce (což je legitimní), ale mohl by naznačovat směr případného rozvíjení tématu, jež je samo o sobě zajímavé a skýtá další potenciál.

Celkové hodnocení práce

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením *velmi dobře*.

Otázky a náměty k obhajobě

- (1) Je sociologické užití beletrie omezeno na její uplatnění jako ilustračního a doplňujícího materiálu, kterým lze vypodložit a doplnit (či snad „oživit“) poznatky získané standardními postupy sociálních věd? Nebo může být literatura sama o sobě zcela plnohodnotným zdrojem sociologického poznání? Jaká omezení v tomto ohledu existují?
- (2) Z historie světové i české sociologie víme, že někteří sociologové se věnovali i psaní beletrie. Může však být sociolog *zároveň* autorem beletrie? Jsou tyto dvě role/identity slučitelné, nebo existují spíše jen vedle sebe? Nebo bychom – v souladu s vyzněním posuzované práce – měli brát profesi autora jako irelevantní pro interpretaci textu?
- (3) Existuje jasná hranice mezi beletrií a sociologickým textem? Co tuto hranici zakládá? Jde čistě o odlišnost formální, nebo i obsahovou?

Datum: 3. 6. 2017

Podpis: Jakub Mlynář